

KJAK

Ein føroysk KT-skipan er besta loysnin

Løgtingið hevur ongantið samtykt, at veiðiloyvi kunnu keypast og seljast sum handilsvøra millum privat. Kortini hava Jacob Vestergaard og Fólkaflokkurin framt og vart hesa skipan við at umsita lógina eftir teirra egna høvdi. Nú gevur Vestergaard øðrum ábyrgdina, sum í mong ár hava roynt at steðga óskilinum í føroysku fiskivinnuni

Alfred Olsen

Løgtingsmaður fyri Sambandsflokkin og formaður í Vinnunevnd Løgtingsins

Tað altavgerandi fyri eina og hvørja KT-skipan er, at hon virkar væl, er brúkaravinarlig, uppfyllir øll trygdarkrøv og verjir brúkaran v.m. Ti er mín spurningur, um vit við NemID KT-skipanini fáa tað bestu skipanina fyri føroyska samfelagið ella um vit draga

ein "trojanskan hest" inn í okkara teldukervið.

Nú um dagarnar eru bankarnir sera aggressivir fyri at innføra NemID í Føroyum, og teir næstan "tvinga" føroyingar til at brúka hesa skipanina, tí sagt verður, at hon er fortreytin fyri, at vit yvirhøvur kunnu brúka netbankan.

Og í samband við, at samgongan er farin undir arbeiðið at talgilda almennu Føroyar, hava bankarnir longu bjóða landsstýrinum at koma uppí hesa útlendsku NemID-skipan, men samgongan hevur takka nei. Hesum eri eg samdur í, tí tað er altavgerðandi, at vit kenna og hava ávirkan á innihaldið í teirri skipan, sum vald verður.

KT-skipanin skal vera eina góð og trygg skipan,

ið er grundað á og tillagað føroysk viðurskifti. Tað merkir, at vit tosa um eina føroyska loysn, har allir upplýsingar verða viðgjørdir, umsitnir og goymdir í Føroyum á tryggasta hátt, og eg eri visur í, at okkara dugnaligu KT-fólk kunnu veita bæði peningastovnum og landinum hesar tænaður, til kappingarførar prísir.

NemID og bankarnir

NemID er ein KT-skipan, sum verður brúkt í Danmark, men har er undirtøkan fyri skipanini minkandi og fleiri seta spurnartekin við skipanina.

Og um so er, at danir vraka NemID skipanina, (tá skipanin verður boðin út í 2018), hvørja ávirkan kemur hetta so at fáa fyri teir føroysku bankarnar, og

hvussu nógv dýrari verður tá henda KT-tænasta fyri bankarnar?

Trojanski hesturin

Vit kenna øll søguna um trojanska hestin, sum grekar høvdu gjørt og sett fram, og sum sá so imponerandi út, at trojanarnir sjálvir tóku hann til sín uttan at kenna "innihaldið" í hestinum, og hetta bleiv teimum til skaða og undirgang.

Sjálvur eri eg ímóti, at vit taka eina KT-skipan, t.d. NemID til okkara, hvørs veruliga "innihald" vit ikki kenna og næstan onga ávirkan hava á, og sum fær minkandi undirtøku av verandi brúkarum, av skipanini.

Eisini tí, at hetta vil hava við sær, at vit missa vit-anartung arbeiðspláss í Føroyum, í staðin fyri at

vit eiga at økja um arbeiðsplássini og menna okkara KT-vinnu, umframt at vit eiga at seta trygdina í hásæti við at goyma og verja persónsupplýsingar hjá øllum Føroyingum á tryggasta hátt, og tað er bæði best og tryggast gjørt her heima í Føroyum.

Okkara skipanir

Vit hava skipanir sum t.d. "MínBoks", og "MínLykil" sum longu eru í brúk av privatpersónum, virkjum og stovnum v.m. og hesar hava víst sítt virði, bæði í góðsku, nýtslu, trygd, menning v.m., og sum eisini eru vælegnaðar til at kunna umfata bæði almenna talgilding og digitala undirskrift, umframt at tær kunnu tryggja, at trygðin av øllum upplýsingum er á hægsta støði.

At KT-skipanirnar eru gjørdar og upplýsingarnir verða goymdir í Føroyum, er í samsvar við viljan hjá Løgtinginum.

Sjálvur eri eg fyri, at tað eru føroyingar, ið menna okkara KT-skipanir, sum eru neyðugar fyri okkara arbeiðið at talgilda almenna sektorin.

Eg vildi gjarna sæð, at bankarnir, eisini á hesum økinum vístu samfelagsábyrgd, og vóru við í hesi áhugaverdu KT-menning í Føroyum, sum verður veitt til kappingarførar prísir.

Fosturtøkuspurningurin er ikki so svart/hvítur

Fosturtøkuspurningurin er ikki so svart/hvítur

Annita á Friðriksmørk

Vit skulu gera alt fyri at hava so lágt fosturøkutal sum møguligt. Men harfrá, og so til at forbjóða ØLLUM fosturtøkum, er órealistiskt.

Hvat nú um tann 14 ára gamla neyðtikna smágentan er við barn, ella dóttirin, sum pápin gjørði við barn.

Fosturtøkuspurningurin er ikki so einfaldur, sum vit ofta hava lyndi at gera hann til.

Tá ið ein er ímóti fostur-

tøku, so er tað tí, - má ein vóna, - at man hevur kenslur fyri tí ófødda, og man vil hjálpa tí hjálparleysa. Í so máta er tað gott og virðiligt sjónarmið.

Tá ið man so er ímóti ØLLUM fosturtøkum, so er man eisini ímóti, at neyðtikna smágentan skal fáa fosturtøku og ímóti, at hon, sum er við barn orsakað av insest; fær fosturtøku.

Nøkur siga so hinvegin, at fosturtøka skal verða bannað, uttan tá ið talan er um ekstrem dømi. Um fosturtøka er í lagi, tá ið talan er um ekstrem dømi, hvør skal so definera, nær graviditeturin er eitt ekstremt dømi? Er tað læknin? Politikarin? Pápin? Familjan?

Ein fosturtøka er altíð torfør og ongantið lukkuglig. Men óansæð hvør tekur avgerðina, so dugi eg ikki at

síggja, hvussu onnur enn mamman eru betur før fyri at taka avgerðina.

Tað er altíð trupult at lóggeva, nær ein fosturtøku kann verða framd. Hinvegin um vit lóggeva, at ONGIN fosturtøka sleppur at verða framd, so sleppa vit undan at definera, nær tað er í lagi.

Hesin politikkur avmarkar tó ikki talið av fosturtøkum.

Tá fer hon, sum er nóg væl fyri figgjarliga, og sum vil hava fosturtøku, av landinum at fáa hetta gjørt.

Tá fer hon, sum er illa fyri og ikki hevur figgjarligan møguleika at fara av landinum, at finna sær annan útveg at fáa hetta framt illegalt.

Og hon, sum er illa fyri figgjarliga ella sosialt, men vil ella er tvingað til at líða landsins lógir, - hon fær so fullført graviditetin.

Tá ið hetta er sagt, so er

frí fosturtøka heldur ikki so svart/hvít, sum hon onkuntið verður gjørd til.

Ein fosturtøkuavgerð er altíð torfør og eigur tí ongantið bara at verða ein avgreiðsluspurningur.

Kvinnan, sum í panikki kemur til læknan og sigur, at hon vil hava fosturtøku, eigur at fáa eitt prát við læknan um avgerðina og um avleiðingarnar; og so eigur hon at fara heim í nakrar dagar at hugsa seg væl um.

Tá kann tíðin, sum hon fekk eykað, gera, at hon kemur til sín sjálvs og hugsar, at hetta skal eg nokk klára.

Tá er avgerðin um at fullføra graviditetin hennara, og ikki tí at ein lóg, sigur, at hon skal.

Tá er avgerðin merkt av kærleika og umsorgan fyri komandi nýfðinginum. Og ikki av eini politiskari lög-

tingslóg og avgerð.

Tað ger ikki kjakið um fosturtøku einfaldari, at fólk eru ósamd um, nær lívið byrjar.

Gamla Testamentið hevur søguna um Onan, sum hevur verið tulkað, sum at Bíblían var ímóti onani, - tí tá skal lívið byrja eftir hesi fatan. Í dag er hetta tó ikki dominerandi fatan – heldur ikki millum kirkjur og samkomur. Dominerandi fatanin um nær lívið byrjar, er heldur, at tað byrjar antin við gitna ella við hjartasláttur hjá barninum í móðurlívi.

Byrjar lívið við gitna, eru mong í eini tvístøðu, tá ið talan er um fyrirbyrging. Nóg av tí loyvdu fyrirbyrging, sum verður útskrivað ger jú enda á tí gitna egginum. T.d. angribollin og spiralurin og onkur av p-bollunum.

Kjakið um fosturtøku

visir, at hetta er eitt sárbært evni. Kenslurnar ganga høgt og tí verður ofta tosað meir, enn tað verður lurtað.

Men eg vóni og ynski, at vit framhaldandi stremba eftir tí ideella samfelagnum har m.a. allar mammur við gleði og kærleika fullføra sín graviditet, tí tær vilja tað so fegnar. Tí tær valdu tað sjálvar. Ikki tí, at ein lóg forðaði teimum í at taka fosturtøku.

Tað ideellað samfelagið finst hinvegin ikki, men vit eiga kortini at stremba eftir tí. Men verið realistisk og gerið tað við kærleika og umsorgan fyri øllum - eisini tí ófødda og mammuni.